

Sagsnr.
2019 - 4965

Doknr.
161943

Dato
25-11-2019

Afdækning af fremadrettet relevans af Center for Selvmordsforskning

I januar 2019 blev satspuljeordførerne forelagt et brev fra daværende børne- og socialminister Mai Mercado, hvor det blev gjort klart, at flere forhold omkring Center for Selvmordsforskning nødvendiggjorde en vurdering af den fremadrettede relevans af Center for Selvmordsforskning. På den baggrund blev der givet opbakning til, at Børne- og Socialministeriet (nu Social- og Indenrigsministeriet) iværksatte en afdækning af *"hvorvidt centret fremadrettet kan opfylde sit formål, samt hvorvidt centrets arbejde er efterspurgt"*. Afdækning skal, jf. brevet, danne grundlag for en beslutning om, hvorvidt centret skal nedlægges. Brevet er vedlagt til orientering.

Centrets mulighed for fremadrettet at opfylde sit formål

Center for Selvmordsforskning skal, jf. deres vedtægter, drive to registre; hhv. Register for Selvmord og Register for Selvmordsforsøg. Centrets hidtidige validering af data til brug for Register for Selvmordsforsøg har baseret sig på gennemgang af journaloplysninger i udvalgte regioner. Sundhedsministeriet har imidlertid i 2016 konkluderet, at der ikke var hjemmel til videregivelsen af disse oplysninger til centret. Centret har ytret ønske om at få en sådan hjemmel i sundhedslovgivningen, da centret anser denne valideringsproces for afgørende for centret mulighed for at opfylde sit formål.

Social- og Indenrigsministeriet har været i dialog med Sundheds- og Ældreministeriet om problematikken. Den efterspurgte hjemmel til validering af Register for Selvmordsforsøg gennem bearbejdning af journaloplysninger vil kun kunne etableres ved at give Center for Selvmordsforskning en særstatus i sundhedslovgivningen.

Social- og Indenrigsministeriets vurderer, at der ikke bør gives en sådan særstatus. Dette skyldes, at det findes uhensigtsmæssigt, at forskellige forskningscentre ikke stilles lige med samme dataadgang – dette særligt, når det drejer sig om personfølsomme helbredsoplysninger, som nyder særlig beskyttelse i sundhedslovgivningen. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at det daværende Børne- og Socialministerium tidligere har fjernet en tilsvarende særstatus i lovgivningen for Center for Rusmiddelforskning med afsæt i netop hensynet til ligebehandling af forskellige forskningsinstitutioner.

Efterspørgslen efter centrets arbejde

Social- og Indenrigsministeriet har været i dialog med KL og Sundheds- og Ældreministeriet/regionerne om deres vurdering af behovet for Center for Selvmordsforskning. Dialogen har ikke resulteret i skriftlige bidrag.

Dialogen med de forskellige parter har samlet ført til følgende vurdering:

- Der synes at være overlap mellem aktørerne på området, hvorfor den fornødne viden ikke vurderes at være afhængig af Center for Selvmordsforsknings eksistens.
- Kommunerne synes ikke at have et formaliseret samarbejde med centret.
- Centrets hidtidige forskning synes ikke at have været kvalitetsmæssigt på højde med den øvrige forskning på området.
- Af hensyn til den samlede forskningskapacitet på området bør det overvejes at pulje ressourcerne i et stærkt forskningsmiljø.

For så vidt angår vurderingen af centres forskningsmæssige kvalitet skal det oplyses, at centrets arbejde flere gange været udsat for kritik af den anvendte videnskabelige metode og kvalitet af fagfæller og samarbejdsparter. Dertil kommer, at centret pt. ikke har forskningsfaglige kompetencer blandt centrets ansatte, og at centrets udgivelser kun i mindre omfang bliver fagfællebedømt og sjældent offentliggøres i form af videnskabelige publikationer. De manglende forskningsfaglige kompetencer blandt centrets medarbejdere kan skyldes, at Social- og Indenrigsministeriet har bedt centret om at afvente afklaringen af nærværende sag, før en ny leder ansættes.

Social- og Indenrigsministeriet har endvidere fået oplyst, at to hidtidige bestyrelsesmedlemmer udpeget af hhv. KL og Danske Regioner i 2017 valgte at udtræde med den begrundelse, at det bekymrede dem, at et forskningscenter, som modtager betydelige offentlige midler, i deres optik, ikke bidrager med forskning til gavn for selvmordsramte mennesker. KL og Danske Regioner har ikke efterfølgende udpeget nye bestyrelsesmedlemmer for centret.

Ministeriet har ikke i nærværende afdækning haft grundlag for at forholde sig til, hvorvidt den ovenfor gengivne kritik er berettiget eller ej. Kritikken kan imidlertid tænkes at bidrage til reduceret efterspørgsel efter centrets arbejde.

Påbegyndt omstilling af Center for Selvmordsforskning

Centrets bestyrelse og ledelse har for at imødegå ovennævnte kritik påbegyndt en omstilling efter den aktuelt konstituerede leders tiltræden i starten af 2019. Centret har i september 2019 fastlagt en ny vision for centret med følgende fire fokuspunkter:

- *Forskning*: Centret understreger, at selvmordsadfærd er en tværfaglig problemstilling og vil derfor designe og deltage i nationale og internationale tværfaglige forskningsprojekter. Det forebyggende perspektiv understreges i den sammenhæng. Centeret ønsker derfor fremadrettet at uddanne forskere gennem ph.d.-studiet i samarbejde med SDU.
- *Data for selvmord og selvmorsforsøg i Danmark*: Udvikling af et Ph.d.-projekt, som skal sikre validering af registreringen af selvmord og selvmordsforsøg. Der er til brug herfor indgået samarbejdsaftale med ulykkesgruppen på OUH og psykiatrien i Region Syddanmark. Centret arbejder for at udvide samarbejdet til også at omfatte de øvrige regioner, så valideringen kan være landsdækkende.
- *Uddannelse og vidensformidling*: Center for Selvmordsforskning vil i øget grad være bindeled mellem forskere, klinikere og faggrupper. Centret vil fokusere på formidlingen af evidensbaseret viden om selvmord, bl.a. gennem udvikling af undervisningstilbud målrettet udvalgte faggrupper og uddannelsesinstitutioner. Centret vil samtidig være vidensbank for studerende, journalister, politikere og andre.

- *Fokus på unge:* Sårbare unge er i højrisikogruppen for selvmordsadfærd og selvskade. Centret vil derfor lave et kvalitetsløft af Ungdomsbarometret¹, herunder gøre det mere dynamisk og tidssvarende. Der etableres en tværfaglig arbejdsgruppe af forskere og praktikere, som løbende skal udarbejde tidssvarende og relevante hypoteser, der testes gennem data fra Ungdomsbarometret. Resultaterne skal afrapporteres årligt gennem en årsrapport og en konference.

Endelig har centret indgået samarbejde med den overlæge, der var udpeget som bestyrelsesmedlem af Danske Regioner, og som trådte ud af bestyrelsen i 2017 grundet kritik af forskningen. Derudover har centret i 2019 for første gang været medarrangør af Verdensdagen for selvmordsforebyggelse.

Fremadrettet prioritering på selvmordsforskningsområdet

Der vurderes at være bred opbakning til fortsat prioritering af selvmordsforskning. Imidlertid kan en sådan prioritering ske på flere måder. Der kan opstilles to grundlæggende tilgange. Enten kan man videreføre Center for Selvmordsforskning og fastholde den årlige bevilling på 4 mio. kr. til centret. Ellers kan man nedlægge centret og omdirigere bevillingen til en anden aktør, der vurderes bedre at kunne løfte formålet.

På baggrund af den ovenfor opsummerede afdækning af de to ovenstående spørgsmål vurderer Social- og Indenrigsministeriet, at en videreførelse af Center for Selvmordsforskning vil kræve en række ændringer. Det handler dels om centrets grundlag for at levere forskning af høj kvalitet, herunder ift. medarbejderkompetencer, fagfællebedømmelse af forskningsarbejde mv., dels om reetablering af en fuldtallig bestyrelse.

Centret har endvidere i 2019 brugt en stor andel af deres egenkapital for at kunne sikre fortsat drift. En videreførelse af Center for Selvmordsforskning vil derfor forventeligt bero på centrets opnåelse af ekstern finansiering til supplement af grundbevillingen.

Der kan således være tale om svære betingelser forbundet med videreførelsen af Center for Selvmordsforskning. På den baggrund foreslår Social- og Indenrigsministeriet, at den fremadrettede prioritering af selvmordsforskning i stedet bør indebære en omdirigering af bevillingen til anden eksisterende aktør inden for selvmordsforskning i Danmark med henblik på at sikre en samlet forskningskapacitet af høj kvalitet. Social- og Indenrigsministeriet vurderer således, at man ved at samle midlerne i et stærkt forskningscenter bedre vil kunne sikre grundlaget for dansk selvmordsforskning fremadrettet.

Ifølge centerets vedtægter kan det kun nedlægges af Social- og Indenrigsministeriet. En nedlæggelse vil medføre en afviklingsperiode, hvor centeret fortsat skal modtage støtte, mens centerets forpligtelser afvikles. Hvis der træffes beslutning om at nedlægge centret i efteråret 2019, vil centeret forventeligt skulle modtage fortsat tilskud t.o.m. 2020. Afviklingsperiodens længde vil dog skulle undersøges nærmere, herunder i forhold til opsigelsesperioder for medarbejdere og tillidsrepræsentant, for lejemålet mv.

---

¹ Ungdomsbarometret er Center for Selvmordsforsknings data, der siden 2001 har været indsamlet via spørgeskemaer til elever på alle uddannelsesinstitutioner i Danmark. Der modtages årligt 3.000-8.000 besvarelser.

En nedlæggelse af Center for Selvmordsforskning vil grundet afviklingsperioden forventeligt medføre en nedgang i forskningen vedr. selvmord og forebyggelse heraf i dansk kontekst i en overgangsperiode. Effekten heraf på det samlede forskningsbidrag vurderes imidlertid at være lille. Dette særligt, hvis en omdirigering af midlerne til et andet eksisterende forskningsmiljø kan indføres i takt med afviklingen af Center for Selvmordsforskning.

Et eventuelt krav om videreførelse af registre eller specifikke undersøgelser som en betingelse for modtagelse af bevillingen kan bidrage til at mindske den ovennævnte negative effekt på det samlede forskningsmæssige bidrag. Derudover kan der stilles betingelser om fx et tværfagligt fokus på selvmord samt prioritering af formidling til og tilgængelighed for offentligheden, herunder offentlige institutioner, fx skoler mv.

Indstilling

Social- og Indenrigsministeriet indstiller på baggrund af ovenstående, at den nuværende bevilling på 4 mio. kr. årligt omdirigeres til DRISP (Dansk Forskningsinstitut for Selvmordsforebyggelse) med ovennævnte betingelser for modtagelse af bevillingen.

DRISP er det andet ud af to forskningsinstitutioner i Danmark med fokus på selvmord. DRISP er et selvstændigt forskningsprogram, der organisatorisk hører under forskningsenheden i Psykiatrisk Center København, som er en del af Region Hovedstadens Psykiatri.

DRISP udfører evidensbaseret forskning, overvåger udviklingen af selvmordsforsøg og selvmord i Danmark samt udvikler undervisningsmateriale til selvmordsforebyggelse. Det overordnede formål er at arbejde for at nedbringe selvmordstanker, selvmordsforsøg og selvmord i Danmark gennem forskningsbaserede studier, videreformidling og implementering.

I dag er 12 personer tilknyttet DRISP. Det drejer sig om forskningsenhedens leder, som er professor i psykiatri, samt 5 ph.d.'er, herunder programlederen. De øvrige tilknyttede er en række ph.d.- og medicinstuderende, en projektleder og en konsulent. De ansatte og tilknyttede hos DRISP udgiver jævnligt peer-reviewede forskningspublikationer. DRISP havde i 2018 et budget på 4,25 mio. kr., hvoraf en del beror på midler fra offentlige puljer samt eksterne danske og udenlandske fonde.